

EILĖRAŠČIAI

APRAUDOJAU GRAŽŲ ŽODĮ

aš guliu po klevais ir galvoju, o kai reiks numirti
ką norėčiau sutikt paskutiniame žemės kely
gal medžius, kai jie raunasi plaukus įnirtę
rudeninguos laukuos, kai lietaus atsigint negali

aš guliu ir jaučiu, mano kaulus sniegynai apkloja
slegia raumenį rausvą žemės kūno sunki geležis
duobkasys braukia kaktą ir vėl kirtikliu užsimoja
į akiduobę juodą – balto sniego grumsteliai maži

aš guliu ir matau: didis gandras ant žirgo atjoja
tamsios plunksnos sparnuos, akyse debesų kamuoliai
melsvas sliekas per galvą vinguriuoja į pūvantį rojų
gražtas gremžia kamieną ligi kraujo, lig sielos – giliai

kaip gražiai pasakiau! bet štai tėvas į kambarį žengia
kiek prilipę prie batų, neša mėšlo iš tvarto žmogus
ką dabar čia krapštais, kraipo galvą, suprasti jis stengias
o man gėda parodyt, bet nuslėpti taip pat nesmagu

tėvas grįžta prie arklio, nukrypuoja pro žemą pašiūrę
sėdžiu aš kaip kvailys, negaliu daugiau nieko daryt
senas klevas pro langą girgždėdamas žiūri ir žiūri
kaip vaitoja mėsa tvankiame ir tamsiam kambary

DANGAUS DURYS DAŽYTOS

tėvas, ak tėvas sumanė statyt
tualetą, kad būtų sėdėt patogų
už tvarto kampo, prie malkų
pašiūrės, o durys į ežero pusę
sukalęs tapyklą tėvas kalbėjo
eik dabar, motin, matuotis
man tai kaip tik, man nereikia
jau nieko, o kaip, mano žmonės, bus jums
motina sakė, rakščių gal per daug
čia, juokėsi tėvas, turėsit ką veikt
šūkčiojo sesė, skersvėjis traukia
braukia per stuburą vėjas lyg pjūklas
gal per siaura dar skylė būtinoji
gal dar išpjaukim per porą pirštų

gal dar išpjaukim, pritaria tėvas
dar paobliuokim, kaip stalas bus

tėvas, ak tėvas pastatė namelį
kvepiančios lentos, durys dažytos
darbą padaręs, šypsosi tėvas
svietui margajam ant kelių tupiu

DANTŲ GENEZĖ

Tėvas kaip Dievas per
lauką atėjo, pakaustykim
žemę, sako, sūnau

Kaustėm pakaustėm kraujas
tekėjo, prakaitą braukėm
pasėjom pupas

Augo išaugo medis
medinis, o ant to medžio
motina sėdi

Skynė nuskyne motiną
tėvas, įkėlė į medį
gražų mane

Kilo pakilo žemė
įpykus, spyrė į sūnų
medį nulaužė

Tėvas kaip Dievas rėkia
nugriuvęs, motina medį
į vystyklus supa

Ėjo nuėjo motina
tėvas, medį nuvilko
laukais tuščiais

Sėdžiu ant kelmo pasagą
čiupdamas, dantys man byra
pasėsiu dantis

MYLĖK, DIEVE

mylėk, Dieve, slyvų kisielių –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylėk, Dieve, prie kelio ievą –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylėk, Dieve, žmogelij mielą –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylėk, Dieve, ir mano burną
Kristaus kūno smirdančią urną –
ir ne tik, ne tik – ir mane durną

ŠALTIS

su motina
kartu su motina

žengiau į požemius
į rūšį raugtų agurkų

statinėj sudrumstusi vandenį
pelėšiais apėjusį skystį
motina sakė

ale šaltas vanduo
šaltas vanduo sakiau aš

ir iš kur šitoks šaltis
toks šaltis kad atima ranką

gal iš tamsos
iš nakties ar iš žemės

iš žemės

po žeme bus šalčiau

TARIAMAS SUGRĮŽIMAS

buvo spalio, sugrįžęs, žemė virto į kaulą
žvangėjo atbukęs lietus, lapai virto į mėsą
virto į drumzliną akį, ką laikė ežerų saujos
protėviai, burnas prakrapštę, alsavo į sutemas vėsa

žmogystos rausė duobes, tąsė bejėgius akmenis
plačiai užsimoję, skaldė stiprėjantį vėją
lindo šešėliai iš žemės, tvirtėjo jų ašmenys
palei dangaus geležinkelį aikčiojo perpjautos vėlės

buvo nelaikas ir nevieta čia sugrįžti
rudeniui grįžti ir žiemai: jau buvo ruduo ir žiema
minios prie tvartų laukė skerdienos ar Kristaus

badoma kryžiais tvinko padangė žema

laikas poezijai skirtas, laikas kalbėti nežodžiais
laikas pasverti lapus, laikas tylėti kapus
laikas girdėti vienatvę: ilgai, be patoso, bet godžiai
laikas, kol mirusieji šviesą ir tamsą užpūs

paguodos, naudos nesurasi į lapkritį žengęs
nieko nereikia, kad stuburas remtų skliautus
laikas beraštis, jo vidury išsirengęs
Viešpaties medis juoduoja. Tau tik vaidenas – kad tu

tau tik vaidenas, kad eilės, tau tik vaidenas
kad amžinybė, kad meilė, kad neapykanta, menas
kad pasmerktas, kad atsakingas, kad reikalingas, kad senas
Dieve, kaip pūsdamas šautuvo vamzdį, kaip angelas stena

ŽEMĖ ŠVARI

rovėm nurovėm burokų
lauką, aštrūs drakono
dantys
pašėręs širmąją palaimino
tėvas, klaupkim

klūpom suklupom, burokų
krūvos, lapai rasoti
šaknys žemėtos gervės
nugirgžda dangum

blykčioja ašmenys, nugaros
drėksta, rankos pavargę
sąnarius gelia
niaukstos padangė

žalias geltonas dega
altorius, tirpsta kaip
žvakės burokų krūvos
dangų atleidžia ašaros
srūva, kinkyk tėve
arklį, važiuosim namo

kelias duobėtas kaip motinos
veidas kaip tėvo rankos
vėjas šiurkštus, sukasi
sunkiai ratai per purvą
žemė tarytum mirtis švari

SUBJEKTYVI KRONIKA

Visi jau mirę.
CÉSAR VALLEJO*

Mirė galvijų šėrikas Julius, jaučiai užbadė, girtas
gyvulys nemėgsta iš gardo pabėgusių žmonių
mirė Daktariūnas, jį vadindavo Debesėliu, nes
kūrendamas krosnis buvo visiškai juodas
mirė Vytautas Norkūnas, gyveno vienas, žiemą
vasarą avėjo guminiiais batais
mirė šlubis Liudvikas Trumpa, jaunas nenorėjo eit
į kariuomenę, buvo įsikalęs į kojos sanarį vinį
mirė Valerka, užsimušė važiuodamas motociklu, dar
matyt kojos pėdsakas ant stulpo
mirė pusbrolis Vidas, mėgo žvejot, kai jį laidėjo
per bulviasodį, ežeru plaukė dvi gulbės
mirė sunkumų kilnotojas Valdas, buvo įpratęs
važinėti krovininiais traukiniais, nukrito po
ratais
mirė draugo sūnus, jis gimė negyvas
mirė Dievo sūnus, jis irgi mirė negyvas
mirė ir tie, kurių nepažinojau, su kuriais nesisveikinau
net nejtariau esant
mirė namai ir šventyklos, mirė sėklos ir vaisiai
knygos ir maldos, mirė užuojauta artimui
ir gailestis sau
mirė – viskas svarbu
mirė – nieko nėra reikšmingo

LAUKIMO MANTRA

sūnui Mykolui

šaltam vandeniui šalta šalto vandens
juodai žemei juoda žemės juodos
aštriems ašmenims aštru ašmenų aštrių
kietam akmeniui kieta kieto akmens
trapiam kaului trapu kaulo trapaus
ryškiems griuvėsiams ryšku griuvėsių ryškių
minkštiems puvėsiams minkšta puvėsių minkštų
tampriam voratinkliui tampru tampraus voratinklio
akloms kalboms akla aklų kalbų
svetimam miestui svetima svetimo miesto

* César Vallejo (Cesaris Valjeho, 1892–1938) – Peru poetas, rašytojas, pjesių autorius, žurnalistas. Nors per gyvenimą išleido tik tris poezijos knygas, jis vertinamas kaip vienas didžiausių bet kokia kalba rašiusių XX amžiaus poetų inovatorių. Į lietuvių kalbą jo eilėraščių rinktinę *Atitolink nuo manęs šią taurę* (1980, „Vaga“) išvertė Vytautas P. Bložė. (Red.)

kruvinam kūdikiui kruvina kruvinos motinos
plyštančiai mėšai plyšu plyštančio audinio
bundančiai sielai seklu bundančio kūno
žaidžiamam tėvui žaidžiamam sūnaus žaidžiamam
šventajai dvasiai šalta šventosios bažnyčios
alkanai mirčiai alkana gyvybės sočios
pilnam pasauliui tuščia gyvo žmogaus

Sigitas Parulskis, *Mirusiųjų*: eilėraščiai, Vilnius: Baltos lankos, 1994, p. 18, 12, 19, 9, 10, 133, 13, 11, 102.

IŠSUNKTA

kad galėčiau šitą įniršį, šį įkvėpimą, šitą
nuostabą suvartyti žmonėms, mano šeimai, pasauliui
į naudingą, į būtiną formą, kad galėčiau
negaliu, esu silpnas ir trumparegis
visą gyvenimą išpuštęs niekais
visą brangų, visą Viešpaties skirtą laiką
iššvaistęs grumtynėms su pinigais, su geiduliais ir tuštybe
kad galėčiau, o kad galėčiau
visa tai, ką patyręs, išlieti į amžinas
formas, nors į akimirksnio nušvitimą, kad galėčiau
negaliu, esu piktas ir nelaimingas
priteršęs daugiau, nei atnešęs šviesos
į šitą belangį mirimą

PELYTĖS ATMINIMUI

melsvoje, ne žydroje
vonioje (ją nuomoju kartu su
kitais buto tarakonais ir langu į
Rytus) radau mažą
pilką pelytę, abu buvome išsigandę

ji čia pateko per ventiliacijos
rankovę, aš kaip ir visi kiti
iš keleto chromosomų kombinacijos

tai įvyko antrąją Velykų dieną, iš ryto
ir mintis nuskandinti pelytę
atrodė šventvagiška
prisikėlimo akivaizdoje

į ąsotį įvaręs, išnešiau ją
į lauką, paleidau, lydėjau žvilgsniu

greitai sprūstančią pumpurus sukrovusių
alyvų link
jau nusigręždamas, verdamas duris
per petį
jaučiu iki šiol
kaip sujaudino bundančią žolę
liesas katino šešėlis

ŽODŽIAI SIDABRAS

Kur nors vis tiek surasi lenktą ragą
kuris atvertų širdžiai mielą balsą
nereikia niekur eit, važiuoti, belsti –
surinkt skaičius, laiku atgauti žadą
tarsi šauki, bet vis neatsiliepia
kol pagaliau – ragely halsas:
– taip, klausau...
dar veršis negimė, anksti dar pjaut...
(palėpėj
kedenas žiurkių legionai, mėsa ne pardavimui, sau...)
– o kiaulė ar riebi, pargriaut užteks sveikatos?
– ne, šūdas... per pirštą lašiniai, netikę metai
kaip katinas išdvėsus, groblai matos...
– kaip jūsų sveikata?
– po truputėlį krutam...
kai karvė atsives, savaitę dar palauksim
kad veršis paūgėtų, mėsa tvirtesnė būtų
ir peilį po kaklu...
– tai bus gražių paveikslų!..
bet gaillestis... užuojauta... juk gyvulys – jis gyvas –
o dar negimusiam jau nuosprendis paskelbtas
– žmogus kaip žmogų skerdžia, pažiūrėk... ne dyvas
kad gyvulį... jis valgomas, todėl nekaltas
– o kaip orai, ar ledą jau nuvarė?
sula turėtų sunktis kibirais...
– taip, įšalas gilus, bet dangų lyg uždarė
dar laikos ledas, nelyja – negerai.
– bet sniego jau nėra?
– nebėr, maknosim purvą...
– ir kraujas su purvu... ant sniego lyg gražiau
kai iš pusnies galva į dangų kaip iš urvo
mažom akutėm spokso... o veršis... nežinau
– o ko čia nežinot... mėsa ir tiek, į skrandį
– bet gaila vos tik gimusio...
– savaitę dar palauksim...

po to – tyla, nes žodžiai, jie neranda
teisingo kelio, tyla... tyla – ji auksas

Pro memoria Gedimono sapnui

jok gediminai jok gediminai jok gediminai jok
gedimonai jok gediminai jok gediminai jok
jok gedimonai jok gedimonai jok gediminai jok gediminai jok
gediminai jok gedimonai jok gediminai jok gediminai jok
gediminai jok

jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok kunigaikšti
jok kunigaikšti jok
jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok kunigaikšti
jok kunigaikšti jok
jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok kunigaikšti jok
kunigaikšti jok
medžiok kunigaikšti medžiok kunigaikšti medžiok kunigaikšti
medžiok kunigaikšti medžiok

eglės pušys eglės pušys eglės pušys eglės pušys eglės pušys
eglės pušys eglės pušys
meškos lūšys meškos lūšys meškos lūšys meškos lūšys
meškos lūšys meškos lūšys

žvėrys taurūs jaunas tauras žvėrys taurūs jaunas tauras žvėrys

kalavijai ietys strėlės kalavijai ietys strėlės kalavijai ietys
strėlės

dobk kunigaikšti dobk kunigaikšti dobk kunigaikšti dobk gediminai
dobk kunigaikšti dobk gediminai dobk kunigaikšti dobk kunigaikšti
dobk kunigaikšti dobk
kunigaikšti dobk

žirgo kapas tauro kraujas žirgo kapas tauro kraujas žirgo kvapas
kraujo sauja žirgo kapas tauro kraujas

žirge žirge mano broli
žirge žirge ko sustojai
žirge žirge paaukojai
sa' gyvybę už mane

midų midų midų midų midų midų midų midų midų midų midų
midų midų midų midų midų mi du du

gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti
gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk
kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk kunigaikšti
gerk kunigaikšti gerk – – – midų midų midų midų midų midų gerk
kunigaikšti gerk kunigaikšti gerk gerk

dar nemiegok nemiegok kunigaikšti
vynas saldus eik pasivaikščiūt
dar nemiegok nemiegok kunigaikšti
vynas saldus eik pasivaikščiūt
eik pasi eik pasi eik pasi eik pasi eik

miegas miegas miegas miegas miegas miegas miegas
miegas miegas miegas miegas miegas miegas miegas mi
sapnuok gediminai sapnuok gedimonai sapnuok
gediminai sapnuok gedimonai sapnuok nuok

sapno vartai atsivėrė sapno vartai atsivėrė sapno vartai
atsivėrė sapno vartai atsivėrė sapno vartai atsivėrė sapno vartai
atsivėrė sapno vartai atsivėrė sapno
reginius vaizdus pažėrė sapno vartai gediminai gediminai
kalnas kalnas vilkas kalnas kalnas vilkas kalnas vilkas vilkas
kalnas
skamba žvanga skamba žvanga skamba žvanga skamba
žvanga skamba žvanga staugia geležis žis
gelia gelia gelia gelia gelia gelia geležis žis žis
gele gele gele gele gele gele gele gele gelelelelai žis
gele gele gelia gelia galvą kelia gele gele žis

plieno šarvas plieno šarvas plieno šarvas plieno šarvas geležies
širdis dis
plieno šarvas plieno šarvas plieno šarvas plieno šarvas geležies
širdis dis dis

jok gediminai jok gedimonai jok kunigaikšti jok
krūvini kryžiai žeme atėjo vandeniū grįžo jok
krūvini kryžiai žeme atėjo vandeniū grįžo jok gediminai jok

jok gediminai jok gediminai jok kunigaikšti jok gedimonai jok
kunigaikšti jok gediminai jok gedimonai jok jok jok jok jok
gediminai kok gedimonai kok kok kokok
kok